

DISGRAFIJA-specifična motnja pisanja

»Ne morem se učiti, ker ne znam prebrati za sabo. Ko hitim grdo pišem. Učitelj je vse prečrtal in sem zaradi tega dobil slabšo oceno. Učitelj in starši me stalno opozarjajo, naj lepše pišem.« S takšnimi in drugačnimi stiskami se soočajo učenci, ki ima težave pri pisanju.

Disgrafija je specifična motnja pisanja, na ravni vidno-motorični procesov in spada v skupino specifičnih učnih težav. Lahko so splošne ali specifične, razprostirajo pa se od lažjih do težjih oblik. Pojavlja se lahko skupaj z disleksijo, govorno-jezikovnimi težavami, motnjo ADHD, dispraksijo ipd. V obdobju osnovnošolskega šolanja ima veliko otrok težave pri pisanju, ki sčasoma izzvenijo, pri 10-30 % osnovnošolskih otrok pa se težave brez strokovne obravnave ne izboljšajo. Učenci imajo lahko težave s čitljivostjo, z avtomatizacijo črk in s hitrostjo pisanja.

Kaže se že v predšolskem obdobju, ko otrok napačno drži pisalo, ko je grafomotorično okornejši ter nasploh manj motiviran za risanje, barvanje, pisanje. Lahko je neroden, manj spreten pri obujanju in oblačenju ter se izogiba določenih športnih dejavnosti. Za učenje pisanja pa je pomemben razvoj senzomotorike in grafomotorike. Otrok je pri pisanju ponavadi napet, pretirano sklonjen nad zvezek, ima napačno držo trupa in glave. Glavo pogosto podpira z rokami. Ima nepravilno oziroma nenavadno držo pisala, drža pisala je lahko tudi preveč navpična ali preveč položna. Pritisk na podlago je premočan ali pa pisalo drži tako narahlo, da mu pada iz rok. Pri pisanju je zato pogosto utrujen, potijo se mu roke in čuti bolečine v roki ali zapestju. Otrok se slabše orientira na pisalni površini, obrača tudi zvezek. Pogosto začne pisati na sredini ali na koncu zvezka, izpušča strani, liste ali vrstice. Na listu lahko prične pisati zgoraj, na sredini ali pa spodaj (na levi, na desni strani ali na sredini lista). Poteze črk pogosto vleče od spodaj navzgor. Presledki med tiskanimi črkami ali besedami so neenakomerni, enkrat veliki, drugič majhni. Črke težje umeščajo v črtovje, črke so lahko stisnjene ali zelo razširjene, prevelike ali premajhne. Večkrat začnejo pisati tudi stran od roba in pišejo čez črto. Pojavljajo se lahko težave z zapomnitvijo oblike določenih črk in njihovo motorično izpeljavo, zato so črke slabše oblikovane. Ker pozornost posveča le oblikovanju črk, pozablja na pravopis in jezik. Napake se pojavljajo tudi na ravni črk (izpuščanje, dodajanje, zamenjevanje posameznih črk), besed (otrok besede razceplja ali pa združuje in ne upošteva presledkov med besedami) in stavkov (napačno povezovanje besed in neustrezna raba ločil v stavku).

Z redno, vsakodnevno izvedbo vaj - treningom, razvijamo spretnosti, ki so šibko razvite pri razvojni disgrafiji ter pripravljamo otoka na boljše pisanje. Izvajamo različne vaje

za razvoj velikih gibov v kranio-kavdalni in medio-lateralni smeri, spodbujamo sproščanje roke, z različnimi vajami razvijamo tekočnost pisanja in avtomatizacijo oblike črk, spodbujamo taktilne zaznave, razvijamo orientacijo, izvajamo vaje za vidno pozornost in vključujemo čim več grafomotoričnih vaj.

V šoli potrebuje učenci razumevanje in podporo z ustreznimi prilagoditvami. Njihove pisave se ne ocenjuje. Omogočiti jim je potrebno zapiske učne snovi, v kolikor je pisava nečitljiva in ne uspejo vsega prepisati in tolerirajo pravopisne in ostale specifične napake pri zapisu. Omogočimo jim lahko pisanje z malimi ali velikim tiskanimi črkami, uporabijo lahko tudi računalnik za pisanje. V kolikor učitelj ne zna prebrati odgovora, ga oceni šele takrat, ko mu ga učenec prebere.

Otroci z disgrafijo izkazujejo odpor do pisanja, pri zapisovanju so precej utrujeni in doživljajo čustvene stiske, kar lahko vpliva tudi na njihovo učno uspešnost. Potrebujejo razumevanje doma in v šoli.

Milanka Rantah, prof. defektologije

Posvetovalnica za učence in starše Novo mesto